

CASA MEMORIALĂ „VASILE VOICULESCU”

Fănuța GORGAN

La o distanță de 32 km de orașul Buzău și numai 4 km pe DN 10 la Măgura, se află comuna Pârscov, străveche așezare de civilizație românească.

Primul document care atestă existența Pârscovului ca localitate este datat la 13 aprilie 1515 și este dat de Neagoe Basarab unor mari boieri care, deși își aveau reședințe în alte sate unde putuseră să comaseze terenuri și să le muncească cu români, ei totuși trăiau prin târgurile mari, în special la Târgoviște și București, fiind curteni în anturajul voievodului și însoțindu-l ca atare în vizitele acestuia prin țară. De aceea acest document este dat în Oltenița, unde acești boieri l-au însoțit într-o vizită¹.

Aici se află *Casa Memorială Vasile Voiculescu* aparținând Muzeului Județean Buzău, spațiu unde vizitatorul descoperă un lăcaș de cultură și o adevărată hrană spirituală a universului voiculescian.

Vasile Voiculescu s-a născut în comuna Pârscov, județul Buzău, pe 13 octombrie 1884 și este cunoscut în literatura noastră ca poet, prozator, dramaturg și publicist. Absolvent al Facultății de Medicină din București, în anul 1910, va fi un medic devotat, fiind supranumit „medicul fără de arginți”. În 1993 este numit academician, post mortem, de Academia Română. „Așa am pomenit-o pe când trăiau bunicii”² este versul ce descrie casa în care s-a născut și a copilărit scriitorul, care o numește „bătrâna noastră casă” în poezia „Casa noastră”³. Construcția are o arhitectură tipică zonei de deal și de munte, cu temelie din piatră de râu și o grădiniță ce te întâmpină în față. Casa bătrânească cuprindea: beciul – având în fața ușilor de la intrare un grilaj cu două porți realizate din stînghii de lemn, prispa și pridvorul închise cu geamuri și 4 camere așezate două de o parte, două de cealaltă parte a holului de la intrare.

După îndelungi tratative cu ultimul proprietar al casei, Teodor Voiculescu, nepot de frate al scriitorului care, neavând altă locuință, solicită să

¹ Nicoleta Gâlmeanu, *Pârscov plai străvechi. Monografie*, Ed. Anastasia – Ina, 2004, ediția I, Buzău, p. 40.

² Vasile Voiculescu, *Integrala operei poetice*, Ed. Anastasia, București, 1999, p. 48-49.

³ *Ibidem*.

i se construiască alături o casă corespunzătoare. În anul 1986 încep lucrările de demolare a clădirii, în vederea eliberării terenului pe care să se reconstruiască cea nouă; vechea casă se afla în pragul prăbușirii datorită uzurii firești în cei peste o sută de ani de când fusese construită, dar și din cauza deteriorărilor provocate de cele trei mari cutremure de pământ pe care le înfruntase⁴.

Lucrările de construcție pentru refacerea de la temelie a casei noi pe planul casei vechi au fost realizate cu ajutorul autorităților locale, a unor întreprinderi ale județului Buzău, cât și cu ajutorul unor locuitori ai comunei Pârscov, ing. Eugen Sandu, directorul Uzinei de Sârma și Produse din Sârmă, originar din Pârscov, sociologul Gheorghe Petcu și arhitectul Aurel Michnea.

Gheorghe Petcu relatează în articolul „Casa Memorială Vasile Voiculescu de la Pârscov – 25 de ani de la finalizarea lucrărilor” următoarele: „Din 15 mai 1987 am preluat lucrările la Casa Memorială „Vasile Voiculescu” de la Pârscov. Ajutat de arhitectul Aurel Michnea am pornit la reconstruirea casei. Am făcut rost de materiale: cărămizi, ciment, var, vopsele, uleiuri, nisip rabiț... Toate lucrările au fost făcute gratuit, muncă voluntară, iar materialele nu au fost plătite, ci aduse de la întreprinderi cu ajutorul unor cadre de conducere. În acea perioadă m-a vizitat fiul marelui scriitor, Radu Voiculescu, împreună cu soția, mai precis pe 24 iunie 1987. Am fost la casa de la Pârscov pentru a vedea stadiul lucrărilor după care am venit la mine acasă împreună cu dâșii, unde am servit o cafea, iar pe cartea „Capul de zimbru” a tatălui său a scris: <<Domnului Gheorghe Petcu, unul din cei ce se zbat pentru reconsiderarea lui V. Voiculescu – în speranța reușitei Casei memoriale “V. Voiculescu”>> 24 iunie 1987, R. Voiculescu, Buzău. Am bucuria de a fi pus o cărămidă la casa părintească a lui Vasile Voiculescu”⁵.

S-a păstrat întocmai planul arhitectural al casei vechi. Noua casă este din piatră, cărămizi, beton, pardoseală din scândură, acoperită cu șindrilă, fiind schimbată în timp cu tablă zincată datorită uzurii; doar prispa și pridvorul nu au fost închise cu geamuri, iar grilajul de la beci a fost înlăturat. În octombrie 1989 este un moment important în istoria casei: inaugurarea oficială a clădirii reconstruite, muzeul organizând o expoziție temporară. În 1996 secția de istorie aparținând Muzeului Județean Buzău reorganizează noua expoziție memorială, la care își aduc contribuția Biblioteca Județeană Buzău, autorități locale și județene. Expoziția s-a îmbogățit cu lucrări și alte obiecte primite ca donație din partea familiei, persoane private și a unor instituții culturale, iar mobilierul a fost în totalitate recondiționat și completat cu câteva elemente specifice perioadei în care a trăit scriitorul. La 12 octombrie 1996, în casa din Pârscov, a

⁴ Nicoleta Gâlmeanu, *op. cit.*, p.186.

⁵ Gheorghe Petcu, *Județul Buzău Enciclopedie*, Editgraph, Buzău, 2012, p. 129-130.

fost inaugurată noua expoziție memorială „Vasile Voiculescu”, reamenajată și redeschisă publicului vizitator. Cu această ocazie s-a organizat o manifestare culturală de amploare, consacrată scriitorului, urmată de festivitatea de premiere a Concursului Național de Creație Literară „Vasile Voiculescu”, ediția a VII-a.

La intrare, pe prisma casei, se află placa memorială de marmură, unde vizitatorul poate citi: „Societatea Medicilor Scriitori și Publiciști din România omagiază amintirea marelui scriitor V. Voiculescu la prima ei Conferință Națională 30.XI.1991”. Pe placă este lipit un medalion având chipul poetului înconjurat de cuvintele: „Vasile Voiculescu 1884-1963. Arta n-are patrie fiind o patrie ea însăși”. Spațiul expozițional este alcătuit din hol și patru camere, bazându-se pe colecții valoroase - documente, cărți, fotografii, piese de mobilier, obiecte de uz personal, etc.; încercând să se recreeze ambianța familială, spațiul care să evidențieze personalitatea tulburătoare a marelui scriitor, cât și generozitatea medicului Vasile Voiculescu.

În prima cameră de pe partea stângă sunt prezentate, aspecte din viața și activitatea medicului-scriitorului Vasile Voiculescu. Materialele foto-documentare și explicațiile de pe cele șase panouri ne oferă date despre copilărie, studiile făcute în Buzău și în București, căsătoria cu Maria Mitescu (21 februarie 1910), viața de familie: soția și cei cinci copii, locuința din București (str. Dr. Staicovici nr. 34), activitatea medicală („medicul fără de arginți”), participarea la campania din Bulgaria, medic militar în primul război mondial, perioada bârlădeană, prietenia cu personalități din cultură și artă (Alexandru Vlahuță, Ion Pillat, George Ciprian, Tudor Vianu etc.), pasiunea pentru drumeții și pentru obiectele de artă populară.

Oaspeții casei memoriale „Vasile Voiculescu” sunt întâmpinați la intrare cu frumoasele versuri din poezia „Casa noastră”, unde scriitorul descrie perioada copilăriei și dragostea față de casa părintească. Un capitol de seamă al expoziției îl constituie activitatea literară (poet, prozator, dramaturg), publicistică, editorială, radiofonică și funcțiile ocupate în instituțiile de cultură. Debutul său literar în revista „Convorbiri Literare” nr. 3 din 1912 cu poezia „Dorul” reprezintă o secvență semnificativă din expoziție: „Un dor ciudat mă prinde: aș vrea să fiu o floare...”. Expoziția din această cameră este întregită cu exponatele din vitrine cuprinzând: fotografii, teza de licență, obiecte personale, volume de poezii - *Poeme cu Îngeri* -1927, *Urcuș* - 1937, reviste (*Gândirea*, *Lamura*, *Albina*, etc.) medalia „Avântul Țării” - 1913, cărți cu autografe etc. Mai sunt expuse cărți din opera scriitorului, romanul „Zahei Orbul”, „Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară”, cărți despre viața și opera sa, volume publicate în limbi străine, medalii și diplome comemorative. Tematica acestei camere se încheie cu

perioada 1958-1962, anii de detenție, ani de mari suferințe fizice și morale. Este condamnat la 4 ani de temniță grea, petrecuți la Jilava și Aiud și se stinge din viață în noaptea de 25 spre 26 aprilie 1963. Este înmormântat la cimitirul Bellu din București.

Următoarea cameră de pe aceeași latură este camera în care s-a născut scriitorul. A fost reconstituită ca o cameră de locuit specifică zonei Pârscovului, tipic țărănească, reprezentativă perioadei sfârșitului de secol XIX. Este înzestrată cu un pat din lemn cu salteaua din paie, acoperit cu macat și cuvertură, bufet, șifonier, roată de tors, scaun țărănesc, o icoană, piese din ceramică (farfurii decorative, căni, urcioare etc.) și preșuri pe podea.

Prima cameră pe partea dreaptă reprezintă salonul voiculescian cu piese de mobilier în stil florentin, masă rotundă și două scaune cu câte trei picioare, șifonier, patefon, icoane pictate pe lemn, două tablouri realizate de pictorul Nicu Constantinescu – „Valea Pârscovului” și „Peisaj Pârscov”, tablou cu soția și un portret al V. Voiculescu. O piesă cu însemnătate este icoana pictată de fiica scriitorului și donată Casei Memoriale, cu următoarea dedicație scrisă pe spate: „Am pictat această icoană ca un modest omagiu memoriei tatălui meu și mă bucur că își va găsi un loc în casa memorială minunat refăcută, a cărei inaugurare o sărbătorim astăzi 20 oct. 1990. Gaby Defour Voiculescu”. Un farmec aparte al acestei camere pentru vizitatori este dat de imensa scoară care îmbracă un perete al camerei și de scoara cu motive geometrice de pe podea. În această cameră sunt expuse obiecte personale ale scriitorului: fotografie, cărți primite cu dedicație de la prieteni (Ion Pillat, Șt. Zeletin), sfeșnic, ochelari și toc de ochelari etc.

În ultima cameră din partea dreaptă găsim fotografiile expuse pe panouri, reprezentând copiii scriitorului (Ion, Radu și Gabriela), personalități ale culturii românești și secvențe de la manifestările culturale omagiindu-l cu diferite ocazii. Aici mai găsim un tablou la vârsta maturității și două tablouri pictate în ulei, primul realizat de Gheorghe Lefter, intitulat „V. Voiculescu”, donat de Asociația Medicilor, și al doilea, „Casa de la Pârscov-Vasile Voiculescu”, pictat de Ion Grigore. În această cameră se desfășoară, de regulă, manifestări comemorative.

Pe pereții holului casei memoriale sunt expuse lucrări de grafică cu subiecte inspirate din opera scriitorului și portrete realizate de artiști plastici (D. Defour, Valeriu Șușnea, Dragoș Morărescu), harta cu toponime buzoiene din opera scriitorului, bustul lui Vasile Voiculescu (având ca autor pe sculptorul Emil Pricopescu) și tabloul „Casa Părintească”- 1950. În fața casei, în curte, se află amplasat bustul lui Vasile Voiculescu, operă a sculptorului Oscar Han inaugurat în toamna anului 1974.

Casa memorială a beneficiat de-a lungul timpului de modificări și

îmbunătățiri: introducerea gazelor - 2005 (centrală termică pentru căldura interioară), reamenajarea expoziției (înlocuirea vitrinelor din geamuri greoaie cu vitrine ușor accesibile, îndepărtarea mochetelor care acopereau în totalitate pardoseala, s-au pus traverse înguste, preșuri în camera țărănească și scoarța în salonul voiculescian, recondiționarea pieselor de mobilier - 2007, igienizarea casei - 2009 (văruirea în interior și exterior).

Gheorghe Petcu în cartea „Județul Buzău – Enciclopedie” menționează: „După 25 de ani trecuți de atunci (1987 – 2012), prin proiectul european de reabilitare a Muzeului Județean Buzău – viața a făcut ca tot eu sa replantez indicatorul CASA MEMORIALĂ V. VOICULESCU 4 km”⁶.

În fiecare an, în luna octombrie, luna de naștere a scriitorului, au loc Zilele „Vasile Voiculescu”, manifestare culturală cu caracter evocator, pentru a transmite generațiilor viitoare moștenirea culturală rămasă de la o mare personalitate a culturii românești. Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Cultural Național a Județului Buzău a acordat la 25 octombrie 2012 diploma de excelență Muzeului Județean Buzău pentru contribuția deosebită la organizarea concursului anual de creație literară „Vasile Voiculescu”, precum și a altor manifestări dedicate personalității, vieții și valoroasei activități literare a renumitului scriitor Vasile Voiculescu.

În încheierea acestui „ghidaj”, vă lăsăm cu vorbele de referință ale lui Vasile Voiculescu, din cadrul „Confesiunii unui Scriitor și Medic”: „*Dar numai în credință ne putem construi un spațiu de viață mai presus de al târâtoarelor, arhitecturat cu dimensiunile adâncirii și înălțării în infinit*”⁷.

MEMORIAL HOUSE “VASILE VOICULESCU”

Abstract

Vasile Voiculescu is well known throughout Romanian literature for his poems, plays, novels and short stories. The writer was born in Parscov, Buzau county, where one can visit today his memorial house, renovated following its initial old structure. Here we can admire personal objects of the writer, documents and books, photographs. Every year a cultural event (*Vasile Voiculescu Days*) is hosted here to commemorate his life and works. A tour of the memorial house takes the visitor to a journey with insights into Vasile Voiculescu’s life experience and cultural activity.

⁶ Gheorghe Petcu, *op. cit.*, p. 131.

⁷ Florentin Popescu, *Vasile Voiculescu și contemporanii lui*, Ed. Muzeul Literaturii Române, București, 2004, p. 51.

